

The issue of journal contains:

Proceedings of the IV Correspondence
International Scientific and Practical Conference

OPEN SCIENCE NOWADAYS: MAIN MISSION, TRENDS AND INSTRUMENTS, PATH AND ITS DEVELOPMENT

held on May 23th, 2025 by

NGO European Scientific Platform (Vinnytsia, Ukraine)
LLC International Centre Corporate Management (Vienna, Austria)

Nº52
MAY, 2025

ISSN 2710-3056

INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL

GRAIL OF SCIENCE

№ **52** (May 2025)

with the proceedings of the:

IV Correspondence International
Scientific and Practical Conference

**OPEN SCIENCE NOWADAYS:
MAIN MISSION, TRENDS
AND INSTRUMENTS, PATH
AND ITS DEVELOPMENT**

held on May 23th, 2025 by

NGO European Scientific Platform
(Vinnytsia, Ukraine)
LLC International Centre Corporative
Management (Vienna, Austria)

МІЖНАРОДНИЙ НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ

ГРААЛЬ НАУКИ

№ **52** (червень, 2025)

за матеріалами:

IV Міжнародної науково-
практичної конференції

**ВІДКРИТА НАУКА СЬОГОДЕННЯ:
ОСНОВНА МІСІЯ, ТЕНДЕНЦІЇ
ТА ІНСТРУМЕНТИ, ШЛЯХ
ТА ЇЇ РОЗВИТОК**

що проводилася 23.05.2025

ГО «Європейська наукова
платформа» (Вінниця, Україна)
ТОВ «International Centre Corporative
Management» (Відень, Австрія)

Головний редактор: Танасійчук Альона Миколаївна, д-р. екон. наук, доцент (Україна)
Заступник головного редактора: Ємельянов Олександр Юрійович, д-р. екон. наук, професор (Україна)
Голова оргкомітету конференції: Голденблат Марія (Україна)
Заступник голови оргкомітету конференції: Рейчел Апаро (Австрійська Республіка)
Відповідальний секретар: Рабей Настасія Романівна (Україна)

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Квасницька Раїса Степанівна - д-р. екон. наук, професор (Україна); **Jakhongir Shaturaev** - канд. екон. наук, доцент (Республіка Узбекистан); **Бойко Світлана Василівна** - канд. екон. наук, доцент (Україна); **Заднепровська Ганна Ігорівна** - канд. екон. наук (Україна); **Занора Володимир Олександрович** - канд. екон. наук, доцент (Україна); **Маркович Ірина Богданівна** - канд. екон. наук, доцент (Україна); **Яковенко Роман Валерійович** - канд. екон. наук, доцент (Україна); **Поливана Людмила Анатоліївна** - канд. екон. наук, доцент (Україна); **Гевчук Анна Вікторівна** - д-р. екон. наук, професор (Україна); **Маслій Олександра Анатоліївна** - канд. екон. наук, доцент (Україна); **Євтушенко Наталія Миколаївна** - канд. екон. наук, доцент (Україна); **Москвічова Олена Сергіївна** - канд. екон. наук, доцент (Україна); **Ясишена Валентина Валеріївна** - д-р. екон. наук, професор (Україна); **Михайлишин Лілія Іванівна** - д-р. екон. наук, професор (Україна); **Гавриленко Наталія Вікторівна** - канд. екон. наук, доцент (Україна); **Гіулі Гігуашвілі** - д-р. екон. наук, професор (Грузія); **Тамар Макасарашвілі** - д-р. екон. наук, професор (Грузія); **Мерабі Ванішвілі** - д-р. екон. наук, професор (Грузія).

НАУКОВІ КОНСУЛЬТАНТИ:

Онїкієнко Сергій Володимирович - д-р. екон. наук, професор (Україна); **Marko Timchev** - д-р. екон. наук, доцент (Республіка Болгарія); **Khatuna Tabagari** - д-р. екон. наук, професор (Сакартвело); **Грень Лариса Миколаївна** - д-р. наук з держ. управління, професор (Україна); **Михаліцька Наталія Ярославівна** - канд. наук з держ. управління, доцент (Україна); **Ткаченко Павло Ігорович** - аспірант (Україна); **Купріянова Дарина Сергіївна** - практикуючий юрист (Польща); **Губаль Галина Миколаївна** - канд. фіз.-мат. наук, доцент (Україна); **Козуб Галина Олександрівна** - канд. техн. наук, доцент (Україна); **Козьма Антон Антонович** - канд. хім. наук (Україна); **Морозова Тетяна Василівна** - канд. біол. наук, доцент (Україна); **Купріянова Лариса Сергіївна** - канд. мед. наук, доцент (Україна); **Лисенко Дмитро Андрійович** - канд. мед. наук, доцент (Україна); **Цубанова Наталя Анатоліївна** - д-р. фарм. наук, професор (Україна); **Олійник Світлана Валентинівна** - канд. фарм. наук, доцент (Україна); **Полєжаєв Юрій Григорович** - канд. наук із соц. ком., доцент (Україна); **Mukhabbat Khakimova** - д-р. пед. наук, професор (Республіка Узбекистан); **Куліченко Алла Костянтинівна** - д-р. пед. наук, доцент (Україна); **Фурман Тарас Юрійович** - канд. пед. наук, доцент (Україна); **Бажан Станіслав Миколайович** - д-р. філософії (Україна); **Ямполь Юрій Віталійович** - аспірант (Україна); **Антипова Жанна Ігорівна** - старший викладач (Україна); **Яцик Мар'яна Романівна** - канд. пед. наук, доцент (Україна); **Корбозерова Ніна Миколаївна** - д-р. філол. наук, професор (Україна); **Ковальська Наталя Аркадіївна** - канд. філол. наук, доцент (Україна); **Присяжнюк Оксана Ярославівна** - канд. філол. наук, доцент (Україна); **Мелех Галина Богданівна** - канд. філол. наук, доцент (Україна); **Корнус Анатолій Олександрович** - канд. геогр. наук, доцент (Україна); **Фомін Андрій Володимирович** - канд. іст. наук, доцент (Україна); **Рубан Микола Юрійович** - д-р. філос. з іст. та археології (Україна); **Гірна Наталія Мирославівна** - канд. іст. наук, доцент (Україна); **Устінова Ірина Ігорівна** - д-р. арх., професор (Україна); **Катерина Діденко** - канд. арх. (Україна); **Воскобойнікова Юлія Василівна** - д-р. мист. (Україна); **Крипчук Микола Володимирович** - канд. мист., доцент (Україна); **Лугова Тетяна Анатоліївна** - канд. мист., доцент (Україна)

Верстальник: Білоус Тетяна (Україна). **Дизайнер:** Казьміна Надія (Україна). **Коректор:** Дудник Григорій (Україна).

«Грааль науки» є офіційно зареєстрованим мультидисциплінарним науковим виданням з міжнародною сферою поширення, що підтримує політику відкритого доступу. **Ідентифікатор медіа R30-02704** (рішення № 430 від 22.02.2024 Національної Ради України з питань телебачення і радіомовлення).

Наказом МОН України № 582 від 24.04.2024 виданню «Грааль науки» присвоєно Категорію Б фахових видань України з питань економіки (051 «Економіка»).

«Грааль науки» індексується в міжнародних реферативних та наукометричних базах даних:

Index Copernicus Journals Master List; «Наукова періодика України» (Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського НАН України); Національний репозитарій академічних текстів; Google Scholar; WorldCat; Open Ukrainian Citation Index; CrossRef; Mendeley; Scite; Semantic Scholar; Scilit; OpenAIRE, PubPeer.

Конференція зареєстрована UкрІНТЕІ (Посвідчення № 129 від 06.01.2025) та сертифікована Euro Science Certification Group (Сертифікат № 22891 від 18.02.2025).

За точність викладених фактів та правильність цитування відповідальність несе автор.

© Автори статей, 2025

© ГО «Європейська наукова платформа», 2025

© НУ «Інститут науково-технічної інтеграції та співпраці», 2025

© LLC «International Centre Corporate Management», 2025

GRAIL OF SCIENCE : inter. scientific journal. – Vinnytsia : NGO «European Scientific Platform»; SI «Institute of Scientific and Technical Integration and Cooperation», 2025. – No 52. – 1170 p.

The publication is intended for scientists, teachers, graduate students, students, all those who seek to obtain thorough knowledge of a theoretical and applied nature.

Recommended for publication by the Academic Council of the Institute of Scientific and Technical Integration and Cooperation. Protocol № 20 from May 22, 2025.

Editor-in-chief: Alona Tanasiichuk, D.Sc. in Economics, Associate professor (Ukraine)
Deputy editor-in-chief: Olexandr Yemelyanov, D.Sc. in Economics, Professor (Ukraine)
Chairman of the Organizing Committee: Miriam Goldenblat (Ukraine)
Deputy Chairman of the Organizing Committee: Rachael Aparo (Austria)
Responsible secretary: Nastasiia Rabei (Ukraine)

EDITORIAL BOARD:

Raisa Kvasnytska - D.Sc. in Economics, Professor (Ukraine); **Jakhongir Shaturaev** - Ph.D. in Economics, Associate professor (Republic of Uzbekistan); **Svitlana Boiko** - Ph.D. in Economics, Associate professor (Ukraine); **Hanna Zadnieprovsk** - Ph.D. in Economics (Ukraine); **Volodymyr Zanora** - Ph.D. in Economics, Associate professor (Ukraine); **Iryna Markovych** - Ph.D. in Economics, Associate professor (Ukraine); **Roman Yakovenko** - Ph.D. in Economics, Associate professor (Ukraine); **Liudmyla Polyvana** - Ph.D. in Economics, Associate professor (Ukraine); **Anna Hevchuk** - D.Sc. in Economics, Professor (Ukraine); **Oleksandra Maslii** - Ph.D. in Economics, Associate professor (Ukraine); **Nataliia Yevtushenko** - Ph.D. in Economics, Associate professor (Ukraine); **Olena Moskvichova** - Ph.D. in Economics, Associate professor (Ukraine); **Valentyna Yasysheva** - D.Sc. in Economics, Professor (Ukraine); **Liliia Mykhailyshyn** - D.Sc. in Economics, Professor (Ukraine); **Nataliia Havrylenko** - Ph.D. in Economics, Associate professor (Ukraine); **Giuli Giguashvili** - D.Sc. in Economics, Professor (Georgia); **Tamar Makasarashvili** - D.Sc. in Economics, Professor (Georgia); **Merabi Vanishvili** - D.Sc. in Economics, Professor (Georgia).

EDITORIAL CONSULTANTS:

Serhii Onikiienko - D.Sc. in Economics, Professor (Ukraine); **Khatuna Tabagari** - D.Sc. in Economics, Professor (Georgia); **Marko Timchev** - D.Sc. in Economics, Associate professor (Republic of Bulgaria); **Larysa Hren** - D.Sc. in Public administration, Professor (Ukraine); **Nataliia Mykhalitska** - Ph.D. in Public administration, Associate professor (Ukraine); **Pavlo Tkachenko** - Ph.D. student (Ukraine); **Daryna Kupriianova** - lawyer (Republic of Poland); **Halyna Hubal** - Ph.D. in Physics and Maths, Associate professor (Ukraine); **Halyna Kozub** - Ph.D. in Technical sciences, Associate professor (Ukraine); **Anton Kozma** - Ph.D. in Chemistry (Ukraine); **Tetiana Morozova** - Ph.D. in Biology, Associate professor (Ukraine); **Larysa Kupriianova** - Ph.D. in Medicine, Associate professor (Ukraine); **Dmytro Lysenko** - Ph.D. in Medicine, Associate professor (Ukraine); **Natalia Tsubanova** - D.Sc. in Pharmacy, Professor (Ukraine); **Svitlana Oliinyk** - Ph.D. in Pharmacy, Associate professor (Ukraine); **Yuriy Polyehayev** - Ph.D. in Social Communications, Associate professor (Ukraine); **Mukhabbat Khakimova** - D.Sc. in Pedagogy, Professor (Republic of Uzbekistan); **Alla Kulichenko** - D.Sc. in Pedagogy, Associate professor (Ukraine); **Taras Furman** - Ph.D. in Pedagogy, Associate professor (Ukraine); **Stanislav Bazhan** - Doctor of Philosophy (Ukraine); **Yurii Yampol** - Ph.D. student (Ukraine); **Zhanna Antypova** - Senior Lecturer (Ukraine); **Yatsyk Mariana** - Ph.D. in Pedagogy, Associate professor (Ukraine); **Nina Korbozerova** - D.Sc. in Philology, Professor (Ukraine); **Natalia Kovalska** - Ph.D. in Philology, Associate professor (Ukraine); **Oksana Prysiashniuk** - Ph.D. in Philology, Associate professor (Ukraine); **Melekh Halyna** - Ph.D. in Philology, Associate professor (Ukraine); **Anatolii Kornus** - Ph.D. in Geography, Associate professor (Ukraine); **Andrii Fomin** - Ph.D. in History, Associate professor (Ukraine); **Mykola Ruban** - Ph.D. in History and Archaeology (Ukraine); **Nataliia Hirna** - Ph.D. in History, Associate professor (Ukraine); **Iryna Ustinova** - D.Sc. in Architecture, Professor (Ukraine); **Kateryna Didenko** - Ph.D. in Architecture (Ukraine); **Yuliia Voskoboinikova** - D.Sc. in Arts (Ukraine); **Mykola Krypchuk** - Ph.D. in Arts, Associate professor (Ukraine); **Tetiana Luhova** - Ph.D. in Arts, Associate professor (Ukraine)

Responsible for e-layout: Tetiana Bilous (Ukraine). **Designer:** Nadiia Kazmina (Ukraine). **Proofreader:** Hryhorii Dudnyk (Ukraine).

The journal «Grail of Science» is an officially registered in Ukraine multidisciplinary and internationally disseminated scientific edition that supports the policy of open access for scientific publications. **Media identifier R30-02704** (decision № 430 dated 22.02.2024 of the National Council of Ukraine on Television and Radio Broadcasting).

By order of the Ministry of Education and Culture of Ukraine № 582 of April 24, 2024, the journal «Grail of Science» was assigned Category B of specialized publications of Ukraine on economics (051 «Economics»).

The journal «Grail of Science» is indexed in international reference and scientometric databases:

Index Copernicus Journals Master List; «Наукова періодика України» (Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського НАН України); Національний репозитарій академічних текстів; Google Scholar; WorldCat; Open Ukrainian Citation Index; CrossRef; Mendeley; Scite; Semantic Scholar; Scilit; OpenAIRE, PubPeer.

The conference is approved by UKRISTEI (Certificate № 129 dated January 6th, 2025) and certified by Euro Science Certification Group (Certificate № 22891 dated February 18th, 2025).

The author is responsible for the accuracy of the facts presented and the correctness of citations.

ЗМІСТ

РОЗДІЛ І.

ЗАГАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ (Категорія Б)

CURRENT TRENDS AND TRANSFORMATION OF TEACHING METHODS IN
HIGHER EDUCATION

Kotko Ya.M., Kulinich O.A., Levkina R.V.42

ОБЛІК ТОРГОВЕЛЬНИХ НАЦІНОК НА ПІДПРИЄМСТВАХ РОЗДРІБНОЇ
ТОРГІВЛІ

Удодова Я.В.50

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА В МЕТАЛУРГІЙНІЙ ГАЛУЗІ:
ОСОБЛИВОСТІ ТА ІНСТРУМЕНТИ ЗАСТОСУВАННЯ

Науменко О.А.54

РОЗДІЛ ІІ.

ПОВЕДІНКОВА ЕКОНОМІКА (Категорія Б)

WHAT HINDERS SELLING MORE: TYPICAL MISTAKES AND HOW TO SOLVE
THEM

Khazhenska A.61

ГЕНДЕРНІ АСПЕКТИ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОВЕДІНКИ ЖІНОК У ФОКУСІ
ЗАРУБІЖНИХ І УКРАЇНСЬКИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Омельченко В.В., Коробкіна Т.В., Дашенкова Н.М.68

МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ ТА ПОСЛІДОВНІСТЬ ОЦІНЮВАННЯ
ПОТЕНЦІАЛУ ПІДВИЩЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ КОМПАНІЙ

Ємельянов О.Ю., Степанків В.З.76

ОЦІНКА ТОВАРІВ / ПОСЛУГ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ СПОСІБ РЕАЛІЗАЦІЇ
МАРКЕТИНГОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ В РЕКЛАМНИХ ТЕКСТАХ

Арещенко-Левченко О.Ю.85

РІШЕННЯ І ЛЮДСЬКІ ДІЇ У РІЗНИХ ЕКОНОМІЧНИХ СИТУАЦІЯХ

Мельник Л.С.96

РОЗВИТОК ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ КОМПАНІЇ: КРАЩІ ПРАКТИКИ

Ткачова С.С., Головка К.Є.102

СЕГМЕНТАЦІЯ РИНКУ ОРГАНІЧНИХ ДОБРІВ: КЛЮЧОВІ ПІДХОДИ ТА
КРИТЕРІЇ

Лазебник В.В.112

УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ ПІДПРИЄМСТВ У ПРОЦЕСІ РЕАЛІЗАЦІЇ
ПОТЕНЦІАЛУ ЇХ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Кособуцький М.О., Козик А.В.118

ЯК МОТИВУВАТИ ПЕРСОНАЛ: ПРИНЦИПИ ЕФЕКТИВНОГО ЛІДЕРСТВА Смирнова І.І.	126
--	-----

РОЗДІЛ III. ІННОВАЦІЙНА ЕКОНОМІКА (Категорія Б)

DEVELOPMENT TRENDS OF THE SOCIAL ENTREPRENEURSHIP ECOSYSTEM IN GEORGIA Giguashvili G., Makasarashvili T.	129
---	-----

GREEN CERTIFICATION AS A MARKETING TOOL: GREEN KEY IN TOURISM AND HOTEL AND RESTAURANT BUSINESS Chernykhivska A.	136
---	-----

АКТУАЛЬНІ ПІДХОДИ В МАРКЕТИГОВИХ СТРАТЕГІЯХ ВИРОБНИКІВ НАСІННЯ ГАРБУЗА Лазебник В.В.	143
---	-----

АНАЛІЗУВАННЯ ДЕФІНІЦІЇ «ІНТЕЛЕКТУАЛЬНО-ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ» НА ЗАСАДАХ БІБЛІОМЕТРИЧНОГО ПІДХОДУ Богдан П.І.	151
---	-----

ВИКОРИСТАННЯ КОРЕЛЯЦІЙНО-РЕГРЕСІЙНОГО АНАЛІЗУ ДЛЯ ОЦІНКИ ЕКОЛОГІЧНИХ РИЗИКІВ ПИЛОВОГО ЗАБРУДНЕННЯ ПОВІТРЯ Петрушка І.М., Мушинський В.О., Глуховецький Я.В.	158
---	-----

ІННОВАЦІЙНІ ВЕКТОРИ ПІДВИЩЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПРИВАТНИХ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ Пшенична М.В., Хайдарова В.О., Хайдаров Н.І.	162
--	-----

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО РОЗВИТКУ ГРОМАДИ Верешко А.О., Денисенко Н.О., Верешко О.В.	169
--	-----

ІНФРАСТРУКТУРНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ІНДУСТРІАЛЬНИХ ПАРКІВ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ Данилович Т.Б., Пастушенко О.О., Лесів С.Д.	175
---	-----

МЕХАНІЗМИ ТА ІНСТРУМЕНТАРІЙ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО КООРДИНУВАННЯ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ АВІАЦІЙНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ Дерев'ягін М.В.	182
--	-----

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЯМИ В ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ УКРАЇНИ В ПІСЛЯВОЄННИЙ КОНТЕКСТ Мудрик Ю.Г.	189
--	-----

РОЗДІЛ IV. ЦИФРОВА ЕКОНОМІКА, МАТЕМАТИЧНІ І ІНСТРУМЕНТАЛЬНІ МЕТОДИ ЕКОНОМІКИ (Категорія Б)

DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF THE TOURISM DIGITAL ENVIRONMENT IN GEORGIA Makasrashvili T., Giguashvili G.	194
ВИКОРИСТАННЯ МАТЕМАТИЧНИХ МЕТОДІВ В ЕКОНОМІЦІ У ПОЄДНАННІ З ПРОГРАМНИМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ GEOGEBRA Овсієнко Ю.І., Антонєць А.В., Канівєць І.М.	200
ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ ФАКТОР РОЗВИТКУ ВИРОБНИЧОЇ ЛОГІСТИКИ: ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ Герасимович І.В., Судук Н.В.	210
МОДЕЛІ ПРОГНОЗУВАННЯ ПОПИТУ НА АГРОСЕРВІСНІ ПОСЛУГИ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ ПРОДАЖІВ Лазєбник В.В.	218
МОДЕЛЮВАННЯ ТА ОПТИМІЗАЦІЯ ПРИБУТКОВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ЗАСОБАМИ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ: ПІДХІД НА ОСНОВІ ГЕНЕТИЧНИХ АЛГОРИТМІВ Молнар С.В.	226
РОЛЬ ХМАРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ МІЖНАРОДНОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ ПРАКТИКИ Удодова Я.В., Безуглий А.А.	234
ЦИФРОВІ ІНСТИТУТИ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ РОЗВИТКУ МЕДИЧНОЇ СФЕРИ УКРАЇНИ Гончаренко О.В., Чегорка В.О.	238
ЦИФРОВІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ: СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ВПЛИВУ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ЕКОНОМІЧНІ ПРОЦЕСИ Сьомченко В.В., Новицька І.Д.	244
ЦИФРОВІЗАЦІЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ Блюс І.І., Іванишина О.С., Мискіна О.О.	255

РОЗДІЛ V. ТЕОРІЇ МІКРО-, МАКРО-, РЕГІОНАЛЬНОЇ ТА МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ (Категорія Б)

ANALYSIS OF THE TERM ГРОШОВІ КОШТИ IN UKRAINIAN ECONOMIC AND LINGUISTIC DISCOURSES Lavrova N., Petrov Yu.	261
---	-----

ASSESSMENT OF THE IMPLEMENTATION OF THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS IN GEORGIA Vanishvili M., Kereselidze Sh., Kereselidze L.	268
CHALLENGES AND PROSPECTS FOR LOCALIZING SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS IN GEORGIA Vanishvili M., Kokashvili N., Sosanidze M.	273
FACTORS INFLUENCING THE DEVELOPMENT OF SMALL COMMUNITIES IN UKRAINE: A COMPREHENSIVE ANALYSIS Shlapak A., Zabolotnyi H.	282
ВІДНОВЛЕННЯ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ ЗА ЄВРОПЕЙСЬКОЮ МОДЕЛЛЮ INDUSTRY 5.0 Науково-дослідна група: Теліщук М.М., Купріянова А.О., Скакодуб А.І., Терешко І.В.	285
ВПЛИВ ЕФЕКТИВНОСТІ МІЖНАРОДНОЇ ЛОГІСТИКИ НА РІВЕНЬ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ КОМПАНІЇ Зайцева А.С.	294
ДІАЛЕКТИКА ЛЕГАЛЬНОЇ ТА ТІНЬОВОЇ ЕКОНОМІКИ В НАЦІОНАЛЬНОМУ КОНТЕКСТІ: ОРГАНІЗАЦІЯ, МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ ТА ГАЛУЗЕВІ ВИМІРИ Білоцерківець В.В., Самойленко Є.Г.	301
ЗАГРОЗИ ТА МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ВІРТУАЛЬНИХ АКТИВІВ (КРИПТОВАЛЮТ) ДЛЯ СВІТУ ТА УКРАЇНИ Жаган І.С.	308
КРЕАТИВНИЙ ІМПЕРАТИВ ЯК СИСТЕМОУТВОРЮЮЧИЙ ЧИННИК ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ І СТРУКТУРНІ ПЕРЕДУМОВИ Неділько Д.В.	315
МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА ТА ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОЇ ЛОГІСТИКИ У ВИМІРІ МУЛЬТИМОДАЛЬНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ В ТУРБУЛЕНТНИХ УМОВАХ Крамський С.О., Мамонтенко Н.С., Дарушин О.В.	328
ОРГАНІЗАЦІЯ ЛОГІСТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ Христенко Г.М., Ярема Л.В.	341
ПІСЛЯВОЄННЕ ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЕКОНОМІКИ НА ЗАСАДАХ ЗЕЛЕНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ Скорик М.О., Агафонцева А.А.	351
ПЛИННІСТЬ КАДРІВ ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА: ПРИЧИНИ ТА ШЛЯХИ МІНІМІЗАЦІЇ Науково-дослідна група: Філіппов В.Ю., Янгулов Е.П., Паянов Є.Є., Морозов С.М.	361

ЦИФРОВІ ІНСТИТУТИ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ РОЗВИТКУ МЕДИЧНОЇ СФЕРИ УКРАЇНИ

Гончаренко Оксана Володимирівна

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри економіки
Дніпровський державний аграрно-економічний університет, Дніпро,
Україна

Чегорка Віталій Олександрович

аспірант кафедри економіки
Дніпровський державний аграрно-економічний університет, Дніпро,
Україна

Анотація. У статті обґрунтовані стратегічні імперативи та інструменти інституціонального регулювання розвитку сфери охорони здоров'я в умовах цифровізації. Встановлено, що формування конкурентного ринку медичних послуг та подальший розвиток медичної сфери потребують інституціональної системності в реалізації трансформаційних змін, врахування національних особливостей та сучасних світових практик й інструментів управління сферою охорони здоров'я. Обґрунтовано переваги формування проміжних інституцій та інститутів в медичній сфері за допомогою трансформації їх існуючих форм у проміжні та подальші зміни для створення оптимального інституту. Визначено, що інституціональна цифровізація охопила процеси надання послуг й управління в медичній сфері та сформувала новий організаційний базис її функціонування, завдяки автоматизації, використанню штучного інтелекту, Інтернету речей, хмарних обчислень і блокчейн.

Ключові слова: заклад охорони здоров'я, медична послуга, ринок медичних послуг, інститут, інституціональне проектування, управління закладами охорони здоров'я, цифровий інститут, цифровізація.

Постановка проблеми. Сучасний стан вітчизняної сфери охорони здоров'я можна охарактеризувати наявністю інституціональних дисфункцій, що виявляються у невідповідності задекларованої доступності та фактичним існування сірого ринку медичних послуг, де пацієнти сплачують медичним працівникам готівкою за більшість послуг (прийоми, консультації, операції тощо). Наявна ситуація має довгу історію та доволі міцне коріння. В галузі започатковані різноспрямовані вектори реформування; присутнє хронічне недофінансування; на пацієнтів перекладається більша частка оплати лікування. На відміну від вітчизняної медичної практики світова медицина активно адаптує організаційні інновації, використовує інтегративні стратегії і підходи в управлінні медичними закладами; поширює моніторинг медичних послуг у реальному часі та прогнозне обслуговування; використовує пацієнтоорієнтований підхід.

Відтак, інституціональні проблеми в реалізації трансформаційних перетворень сфери охорони здоров'я, низька ефективність адміністрування медичних послуг й якість медичного забезпечення не сприяють функціонуванню ринку медичних послуг та якісному медичному обслуговуванню пацієнтів, що потребує системного підходу до здійснення модернізаційних перетворень з урахуванням особливостей функціонування закладів медичної сфери у кризових умовах, сучасних тенденцій управління такими закладами та трендів цифровізації світової економіки.

Аналіз досліджень і публікацій. Інструментарій інституціонального регулювання економічної динаміки досліджувався в роботах В. Вишневського, В. Геєця, А. Гриценка, В. Дементьєва, О. Мельника, Д. Норта, Дж. Ходжсона, Й. Шумпетера. Науковцями був сформований методологічний базис інституціонального проектування й обґрунтовані інструменти впливу на соціально економічний розвиток для досягнення прогнозованих змін. Проблеми інституціонального та інфраструктурного забезпечення ринку медичних послуг й напрями модернізаційних змін сфери охорони здоров'я досліджуються в роботах І Сазонця, О. Вівсянника, Т. Шестаковської [3; 4]. Аналіз стану та оцінка перспектив розвитку сфери охорони здоров'я доводять суттєвий вплив на формування ринку послуг медицини конкурентоспроможної пропозиції та забезпечення їх доступності для пацієнтів [1; 2; 5].

При значному теоретичному обсязі напрацювань з проблематики інституціонального регулювання соціально економічного розвитку залишаються не в повній мірі дослідженими та дискусійними окремі теоретичні й практичні питання інституціонального проектування економічної динаміки та реалізації інструментів інституціонального регулювання розвитку медичної сфери в умовах цифровізації медичного простору.

Мета роботи. Метою статті є обґрунтування стратегічних імперативів та інструментів інституціонального регулювання розвитку сфери охорони здоров'я в умовах цифровізації.

Виклад основного матеріалу. Забезпечення якості й доступності медичних послуг та ефективне функціонування закладів охорони здоров'я потребують оптимізації наявних інститутів медичної сфери та інструментів інституціонального регулювання для запровадження світових позитивних практик в сфері охорони здоров'я. Глобальний тренд сучасної медицини позначився поширенням різноманітних форм міжнародної співпраці, розвитком медичного туризму, формуванням міжнародних стандартизованих протоколів лікування, запровадженням електронних медичних документів, що у сукупності дозволило підвищити якість медичних послуг й залучити додаткові ресурси для фінансування й розвитку медицини. Запровадження елементів інформаційно-комунікаційних технологій в сфері медичних послуг сприяло поширенню цифрових інститутів, якими почали регламентувати електронні медичні записи; використання телемедицини, автоматизацію й оптимізацію процесів управління галуззю і медичного консультування. Цифрові та організаційні інновації, використання штучного інтелекту в медичній сфері дозволили знизити бюрократичне навантаження, скоротити черги й зробити доступнішими послуги. Запровадження системи e-Health у світовій практиці

оптимізувало основні комунікації та сформувало системну основу цифровізації закладів охорони здоров'я. Вектор цифровізації й витіснення цифровими інститутами традиційних (архаїчних) став невідворотнім, адже перспективи поширення пацієнтоорієнтованого підходу й персоналізованого лікування неможливо реалізувати без застосування штучного інтелекту, мобільних додатків, медичних онлайн-сервісів, використання стандартизованих міжнародних практик й підходів у лікуванні, діагностики післяопераційних станів пацієнтів. Реалізація, у вітчизняних реаліях, напрацювань світової практики медичного обслуговування, її сучасних досягнень неможливі без оптимізації системи медичного менеджменту, відповідного ресурсного забезпечення медичної галузі, запровадження організаційних інновацій, скасування або мінімізації практики неформальних взаємовідносин між пацієнтами та лікарями [1]. Практика запровадження імпортованих із іншого, більш розвинутого, середовища норм і інститутів не виправдала себе у вітчизняній медичній сфері, адже запозичені інституції не відповідали інституціональному середовищу, що знівелювало запроваджені позитивні практики та стимули. Подібна ситуація спостерігалася при спробах поєднати переваги державної та приватної медицини для забезпечення доступності медичних послуг для різних категорій населення. Практика виявилася не вдалою, адже так і не вдалося гармонізувати ціни і стандарти, запровадити організаційні й технологічні інновації, покращити якість послуг і знизити фінансове навантаження на державний та місцеві бюджети.

Враховуючи світові медичні тренди й цифровізацію соціально-економічних процесів можна спрогнозувати перспективи розвитку сфери охорони здоров'я. Цифровізація сприяє дифузії інформаційно-комунікаційних технологій й трансформує процес продукування і споживання послуг, адже його сам акцент зміщується на нематеріальне благо, розробку й використання інформаційного контенту. Цифровізація здатна прискорити динаміку розвитку й підвищувати економічну ефективність завдяки впровадженню інновацій, оптимізації інформаційно-комунікаційних процесів за допомогою використання нових технологій збору й узагальнення даних (Internet of Things); сучасніших поколінь інтернет-зв'язку, що пришвидшує комунікації (5G); застосування нових підходів до зберігання інформації (blockchain); опрацювання даних за допомогою штучного інтелекту. Дані технологічні новації здатні підвищити ефективності процесу за рахунок більш швидкого відображення інформації на конкретному носії, дифузії необхідних даних, їх опрацювання, збільшення кількості операцій, які можуть бути здійснені за певну одиницю часу.

Цифровізація здатна справити безпосередній вплив на процес продукування медичних послуг, кожен з етапів якого має кореляцію з етапом продукування інформаційної цінності і розкриттям практичного функціоналу інформаційно-комунікаційних технологій. Їх вплив відбивається на кожному із етапів (рис. 1), а кумулятивний ефект забезпечує управлінське рішення та досягнення кількісного й якісного результату. На стадії надання медичної послуги генеруються необхідні дані, які акумулюються, опрацьовуються та використовуються із застосуванням технологічних інновацій (датчики, сенсорні пристрої, IoT, зв'язок 5G). В подальшому дані агрегуються, опрацьовуються IT – системою, технологією великих даних, штучним інтелектом тощо. Сукупний

ефект використання цифрових технологій оптимізує процес медичного обслуговування за допомогою оперативного внесення коректив та адаптивності процедур. Цифровий сегмент етапу споживання медичних послуг має найвищий темп зростання внаслідок стрімкого поширення та економізації технологій комунікації, соціальних мереж, медіа.

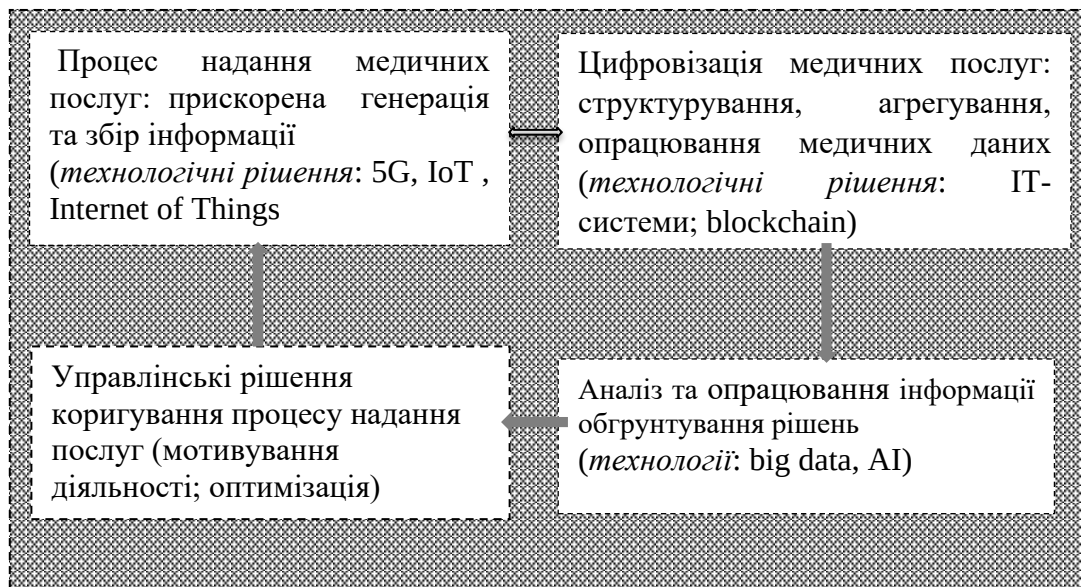

Рис. 1. Цифрові інститути в сфері охорони здоров'я

Джерело: розроблено авторами

Єдиним варіантом реалізації інституціональних змін в сфері охорони здоров'я можна визнати стратегію «проміжних» інститутів, яка передбачає «виращування» оптимального інституту за декілька проміжних етапів, кожний із яких поступово наближає до формування «бажаного» варіанту інституту. В медичній сфері побудова «проміжних» форм інститутів є найбільш оптимальною трансформацією, подібні зміни не поглиблюють існуючі інституціональні дисфункції та не потребують додаткових ресурсів (для інститутів з дублюючими функціями).

Основними інституціями на етапах реалізації стратегії проміжних інститутів є ті, що визначають формат медичних стандартів, ліцензування й акредитацію установ приватної медицини; регулювання цін та контроль послуг; фінансове забезпечення й підтримку; фіскальне й монетарне регулювання інновацій в медичній сфері.

Висновки та пропозиції. Низька якість медичного обслуговування та недостатній рівень інституціонального забезпечення сфери охорони здоров'я, вагома частка неформальних комунікацій та інституціональні «пастки» доводять необхідність формування проміжних інститутів за допомогою трансформації існуючих інститутів в медичній сфері у їх проміжні форми та подальші зміни для створення оптимального інституту.

Формування конкурентного ринку медичних послуг має виходити із інституціональної системності, врахування особливостей існування медичних закладів у кризових вітчизняних умовах та сучасних світових практик і трендів управління сферою охорони здоров'я.

Інституціональна цифровізація, що охоплює процеси надання послуг й управління в медичній сфері сформувала новий організаційний базис її функціонування, завдяки автоматизації, використанню штучного інтелекту, Інтернету речей, хмарних обчислень і блокчейн.

Цифрова трансформація в медичній сфері є важливим фактором розвитку ринку медичних послуг. Запровадження хмарних обчислень, Інтернет речей, штучного інтелекту, технологій блокчейн сприяє підвищенню ефективності медичного обслуговування, бізнес-моделей в закладах охорони здоров'я, адаптивності медичного бізнесу й гнучкості менеджменту, новим підходам до обслуговування пацієнтів. Цифрові технології й організаційних інновацій сприятимуть доступності і підвищенню якості надання медичних послуг; скороченню витрат та фінансовій стійкості закладів медичної сфери; адаптації світових практик і міжнародній співпраці та трансферу медичних інновацій; поширенню єдиних медичних стандартів лікування.

Список використаних джерел:

- [1] Дзюрах Ю.М., Амізян А.А. Ризики впровадження реформ у сфері охорони здоров'я в Україні. *Наукові інновації та передові технології*. № 5(19) 2023. С. 40–48. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-5\(19\)-40-48](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-5(19)-40-48)
- [2] Приватна медицина – перспективи розвитку в Україні: результати соціологічного дослідження. Центр Разумкова. URL: <https://razumkov.org.ua/images/2023/06/2023-MEDICINA.pdf>.
- [3] Сазонець І.Л., Вівсяник О. М. Передумови функціонування міжнародних організацій в інституційному механізмі державного управління системою охорони здоров'я. *Право та державне управління*. 2020. №1. Т.2. С.170-179. DOI: <https://doi.org/10.32840/pdu.2020.2.33>
- [4] Шестаковська Т. Державна політика кластерного розвитку сфери охорони здоров'я в умовах надзвичайних ситуацій. *Наукові перспективи*. № 6(24) 2022 с.167-175. DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-6\(24\)-167-176](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-6(24)-167-176)
- [5] Growth Opportunities in the Global Facility Management Market, Forecast to 2025. Frost & Sullivan, 2020. URL: <https://store.frost.com/growth-opportunities-in-the-global-facility-management-market-forecast-to-2025.html>

DIGITAL INSTITUTIONS IN ENSURING THE DEVELOPMENT OF THE MEDICAL SECTOR OF UKRAINE

Honcharenko Oksana

Doctor of Economic Sciences, Professor,

Professor of Economics Department

Dnipro State Agrarian and Economic University, Dnipro, Ukraine

Chehorka Vitalii

Postgraduate student of the Department of Economics

Dnipro State Agrarian and Economic University, Dnipro, Ukraine

Summary. *The article substantiates the strategic imperatives and tools for institutional regulation of the development of the healthcare sector in the context of digitalization. It is established that the*

formation of a competitive market for medical services and further development of the medical sphere require institutional consistency in the implementation of transformational changes, taking into account national characteristics and modern world practices and tools for managing the healthcare sector. The advantages of forming intermediate institutions and institutes in the medical sphere through the transformation of their existing forms into intermediate and further changes to create an optimal institution are substantiated. It is determined that institutional digitalization has covered the processes of service provision and management in the medical field and has formed a new organizational basis for its functioning, thanks to automation, the use of artificial intelligence, the Internet of Things, cloud computing and blockchain.

Keywords: *healthcare institution, healthcare service, healthcare market, institution, institutional design, healthcare management, digital institution, digitalization.*